

Záznam

**ze zasedání 161. Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR,
konané dne 18. října 2021 prostřednictvím videokonference**

Program:

1. **Body k projednání**
 - 1.1 **Situace v automobilovém průmyslu**
 - 1.2 **Aktuální krize v energetice, zvyšování cen energií a tepla a možnosti řešení**

Průběh jednání

Jednání zahájil a řídil předseda vlády a předseda RHSD ČR Ing. Andrej Babiš (dále jen „předsedající“), který v úvodu přivítal účastníky a stručně představil program jednání.

Bod 1.1 Situace v automobilovém průmyslu

Člen Představenstva Škoda auto, a.s. Ing. Martin Jahn, MBA stručně představil problémy, jimž čelí společnost Škoda auto i celý subdodavatelský průmysl a jež jsou způsobeny nedostatkem čipů vlivem pandemie nemoci Covid-19 v Malajsii a Vietnamu. Následkem toho dochází k omezování výroby a rušení velkého množství směn, do konce roku 2021 je předpoklad omezení výroby o 250 tisíc vozů. Proto se obrátili na předsedu vlády s žádostí o řešení situace příspěvkem na mzdy zaměstnanců, kteří nemohou chodit do práce. Případná pomoc by přitom neměla směřovat jen finálním výrobcům, ale celému subdodavatelskému řetězci automobilového průmyslu.

Předseda Rady předsedů a Podnikové rady Odborů KOVO MB Jaroslav Povšík zdůraznil, že situace ve společnosti i celém průmyslovém sektoru je napjatá a reagovaly na ni i odbory, a to snížením svých již vyjednaných požadavků.

Ministryně práce a sociálních věcí Dipl.-Pol. Jana Maláčová, MSc. představila materiál připravený s cílem řešení současné situace. Vzhledem k tomu, že možnost zavedení kurzarbeitu dle již schválené legislativní úpravy prozatím nebyla notifikována ze strany Evropské komise, nabízí se jako jediné řešení prodloužení programu Antivirus.

Náměstkyně ministryně práce a sociálních věcí PhDr. Kateřina Štěpánková doplnila, že materiál obsahuje komplexní přehled jednotlivých možností. Ministerstvo práce a sociálních věcí je připraveno reaktivovat režim B programu Antivirus, jehož rámec je schválen do konce roku 2021, otázkou k diskusi zůstává rozsah tohoto režimu. V případě plošné aktivace je souhlas Evropské komise otázkou několika dní, v případě zásahů do jeho parametrů ve smyslu jeho omezení na určité obory existuje riziko prodloužení schvalování vzhledem k nezbytnosti získání souhlasu s takovým omezením ze strany Evropské komise. Důležité je také řešení otázky financování, neboť alokace programu Antivirus na letošní rok je již vyčerpána.

Prezident SP ČR Ing. Jaroslav Hanák zdůraznil, že problém se týká celého automobilového průmyslu včetně subdodavatelů a situace je mnohem vážnější, než si vláda nyní připouští, protože zasahuje i do dalších oborů, například logistiky. Cílem jednání by tak mělo být specifikovat rozsah podpory oborů dle klasifikace CZ-NACE a délku jejího trvání, přičemž vzhledem k rozsahu problémů by tato podpora měla trvat alespoň do poloviny roku 2022.

Prezident KZPS ČR Jan Wiesner doplnil, že kromě automobilového průmyslu a jeho subdodavatelů jde například i o prodejce automobilů, proto je KZPS ČR pro přijetí varianty 2B, tedy varianty zahrnující kromě zaměstnavatelů, kteří mají registrovanou ekonomickou činnost v oddíle 29 klasifikace CZ-NACE – Výroba motorových vozidel, i ostatní zaměstnavatele, u nichž je důvodem vzniku překážek v práci odřeknutí zakázky ze strany odběratele nebo dodavatele, jenž má ekonomickou činnost registrovanou v oddíle 29 CZ-NACE.

Viceprezident SP ČR Mgr. Jan Rafaj, MBA zdůraznil, že je třeba nalézt řešení, kdy zaměstnavatel bude prokazovat překážky v práci na své straně, a odkázal v této věci na podobu kurzarbeitu

v Německu. V každém případě je nezbytné, aby podpora nesměřovala jen čistě automobilovému průmyslu, ale všem zaměstnavatelům, kteří jsou současnou situací dotčeni, nesmí se přitom zapomínat ani na agenturní zaměstnance. V tomto směru je SP ČR připraven spolupracovat na tvorbě adekvátního modelu podpory.

Prezident HK ČR Ing. Vladimír Dlouhý, CSc. ocenil materiál připravený Ministerstvem práce a sociálních věcí s tím, že je zřejmé, že jediná možná cesta je prostřednictvím programu Antivirus. HK ČR by primárně podpořila užší variantu zahrnující pouze zaměstnavatele v automobilovém průmyslu, schůdnější však bude rozšířená varianta 2B zahrnující navazující odběratele a dodavatele. V tuto chvíli je třeba diskutovat dobu trvání podpory a míru rizika, které je vláda ochotná podstoupit při jednání s Evropskou komisí o souhlasu s cílenou podporou jen pro některé sektory ekonomiky. Přes toto existující riziko je však varianta 2B nejpříjemnější.

Rovněž člen Představenstva Škoda auto, a.s. Ing. Martin Jahn, MBA označil předložený materiál za kvalitně připravený a vyjádřil podporu navržené variantě 2B.

Předseda ČMKOS Josef Středula zdůraznil, že klíčová je okamžitá pomoc automobilovému průmyslu. Je přitom zřejmé, že musí být postupováno reaktivací programu Antivirus, a to pokud možno v takové formě, aby nebylo nutné zahajovat zdlouhavá vyjednávání s Evropskou komisí o úpravě programu, což by poskytnutí podpory mohlo významně zpozdít a zkomplikovat. Vzhledem k vysoké pravděpodobnosti, že současná krize nebude vyřešena dříve, než v polovině příštího roku, mělo by ze strany Evropské komise dojít k prodloužení programu Antivirus do konce června roku 2022.

Předseda OS KOVO Jaroslav Souček upozornil na výsledky bleskového průzkumu, z něhož vyplynulo, že pokud nedojde k pomoci subdodavatelům, budou ti, kteří nemají zázemí silné zahraniční mateřské společnosti, bezprostředně existenčně ohroženi.

Místopředseda vlády, ministr průmyslu a obchodu a ministr dopravy doc. Ing. Karel Havlíček, Ph.D. MBA uvedl, že se neobává případného zneužití podpory v případě, že bude omezena na skutečně dotčené segmenty, problém však může představovat plošná reaktivace programu Antivirus na celou ekonomiku.

Ministryně práce a sociálních věcí Dipl.-Pol. Jana Maláčová, MSc. na základě přednesených vystoupení upřesnila, že diskutovaná varianta 2B zahrnuje i ty zaměstnavatele, pro něž výroba pro automobilový průmysl nepředstavuje dominantní činnost, jsou však aktuální situací v automobilovém průmyslu dotčeni na dodavatelské nebo odběratelské straně. Uvedla také, že o prodloužení dočasného rámce programu Antivirus do konce června 2022 nyní Evropské komise jedná, dle nyní platného stavu je však nezbytné, aby veškerá podpora podle tohoto programu byla vyplacena i procesně ukončena do konce roku 2021, prakticky se tedy jedná o podporu v měsících říjnu a listopadu. Vzhledem k platnému rámci programu může nyní vláda rozhodnout o jeho reaktivaci jen do konce roku 2021.

Náměstek ministryně práce a sociálních věcí Robin Povšík upřesnil, že v případě zúžení podpory jen na vybrané segmenty ekonomiky, o němž vláda může rozhodnout usnesením, existuje riziko, že Evropská komise označí tento postup za narušení hospodářské soutěže a v tomto kontextu je třeba jednat se zástupci Evropské komise.

Zástupci společnosti Škoda auto, a.s. potvrdili, že i pomoc koncipovaná na měsíce říjen a listopad je velmi potřebná, protože v průběhu těchto měsíců bude třeba uvolnit cca 700 zaměstnanců, kteří se bez přijetí opatření ocitnou na trhu práce a pro společnost Škoda auto, a.s. bude poté obtížné tyto zaměstnance získat zpět pro vysoce sofistikovanou výrobu.

Předsedající shrnul dosavadní diskusi s tím, že je zřejmá většinová shoda diskutujících v případě přijetí varianty 2B, tedy varianty zahrnující i zaměstnavatele, pro něž výroba pro automobilový průmysl nepředstavuje dominantní činnost. O přijetí této varianty může vláda rozhodnout s účinností do konce roku 2021 zpětně od 1. října 2021 s tím, že vzhledem k procesu účtování plateb jde fakticky o podporu za měsíce říjen a listopad.

Výkonný ředitel Sdružení automobilového průmyslu Mgr. Zdeněk Petzl, LL.M. upozornil, že ani definice navržená v rozšířené variantě 2B zahrnující i dodavatele, pro něž automobilový průmysl nepředstavuje dominantní činnost, nezahrnuje komplexně všechna dotčená odvětví, protože směřuje primárně k oddílu 29 CZ-NACE, přičemž automobilový průmysl zahrnuje i jiné oddíly CZ-NACE. V tomto smyslu by tato varianta měla být doplněna.

Rovněž předseda ASO Bohumír Dufek podpořil přijetí varianty 2B s tím, že je třeba jednat rychle a poté případně jednat s Evropskou komisí. Rizika tohoto postupu jsou vzhledem k jeho prospěšnosti zcela akceptovatelná.

Místopředsedkyně vlády a ministryně financí JUDr. Alena Schillerová vznesla dotaz, zda pro současnou situaci nadále platí důvody, na jejichž základě byl program Antivirus přijat a notifikován. Z materiálu rovněž není zcela zřejmé, kolika osob se podpora bude týkat. Teprve na základě této informace bude možné specifikovat rozpočtové dopady.

Člen Představenstva Škoda auto, a.s. Ing. Martin Jahn, MBA potvrdil, že současná krize je bezprostředně zapříčiněna epidemií Covid-19 v jihovýchodní Asii, jejímž následkem došlo k výpadku v dodávce čipů. Z tohoto důvodu se lze domnívat, že je možné program Antivirus využít. Náměstkyně ministryně práce a sociálních věcí PhDr. Kateřina Štěpánková potvrdila, že epidemii nemoci Covid-19 v jihovýchodní Asii je možné použít jako právní základ pro další postup. Počet osob, jichž se bude podpora týkat, není v tuto chvíli vzhledem k zahrnutí subdodavatelů možno přesně definovat.

Předseda ČMKOS Josef Středula upozornil na úskalí navrženého postupu přijetí varianty 2B spočívající v nutnosti vracet celou částku vyplacené podpory v případě nesouhlasu Evropské komise, což by subjekty, jimž byla podpora vyplacena, mohlo dostat do neřešitelné situace a vážných ekonomických potíží.

Ministryně práce a sociálních věcí Dipl.-Pol. Jana Maláčová, MSc. zdůraznila, že Ministerstvo práce a sociálních věcí nemůže v tuto chvíli garantovat kladný výsledek jednání s Evropskou komisí, a doporučila kontaktovat předem zástupce Evropské komise a celou problematiku s nimi projednat tak, aby ve chvíli, kdy bude vláda reaktivaci programu Antivirus projednávat, bylo již stanovisko komise známo.

Předsedající shrnul projednání s tím, že panuje většinová shoda na využití varianty 2B zpětně od 1. října do konce roku 2021. O souhlasu Evropské komise s tímto postupem bude jednat s místopředsedkyní Evropské komise Margrethe Vestager na základě dopisu, jenž urychleně připraví Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Z á v ě r:

Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR doporučuje vládě reaktivovat zpětně od 1. října 2021 program Antivirus a přijmout variantu dalšího postupu 2B zahrnující i subdodavatele a další zaměstnavatele, pro něž není výroba pro automobilový průmysl dominantní činností. V případě, že toto vymezení se ukáže jako nedostatečné, jsou sociální partneři připraveni jednat o jeho rozšíření na další obory činnosti.

V případě souhlasného stanoviska Evropské komise s prodloužením dočasného rámce vyjadřuje Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR podporu prodloužení programu Antivirus do 30. června 2022.

Bod 1.2 Aktuální krize v energetice, zvyšování cen energií a tepla a možnosti řešení

Prezident KZPS ČR Jan Wiesner uvedl, že zaměstnavatelé požádali o zařazení tohoto bodu na program jednání vzhledem k dopadům rostoucích cen energií nejen na občany, ale zejména na malé a střední podnikatele. Je zapotřebí, aby současnou situaci vláda a představitelé Energetického regulačního úřadu řešili, protože její dopad na občany i podniky je zničující.

Předsedající zdůraznil, že vláda se současnou situací na trhu s energiemi zabývá, zmínil některá konkrétní opatření ve vztahu k domácnostem a požádal zaměstnavatele, aby představili případné návrhy dalších opatření směřujících k podnikům.

Prezident SP ČR Ing. Jaroslav Hanák požádal, aby byly při mediální komunikaci tohoto tématu zmiňovány dopady i na podnikatele a aby Energetický regulační úřad prováděl zátěžové testy dodavatelů energií. Řešení současné situace je především třeba přijmout velmi rychle, přičemž postup prostřednictvím prominutí poplatků za obnovitelné zdroje energie se zdá být přínosný.

Viceprezident KZPS ČR Ing. Vladimír Budinský, MBA upozornil na situaci, kdy vzhledem k velikosti odběratelů hrozí některým podnikům ukončení dodávek elektřiny, což by pro ně znamenalo katastrofu. Energetický regulační úřad musí proto sehrát roli regulátora i pro oblast

podnikatelského prostředí. Situace je však složitá i pro ostatní zaměstnavatele, protože nárůst ceny energií je enormní a v některých sektorech ekonomiky následkem tohoto nárůstu hrozí propouštění.

Místopředseda vlády, ministr průmyslu a obchodu a ministr dopravy doc. Ing. Karel Havlíček, Ph.D. MBA uvedl, že otázka případného ukončení dodávek elektřiny pro některé velké podniky je ze strany vlády aktivně řešena. Aktuálně tato situace hrozí přibližně 250 podnikům, které již byly vyzvány, aby urychleně uzavřely smlouvu s novým dodavatelem. Kompenzace růstu cen pro domácnosti bude spočívat především v prominutí poplatků za obnovitelné zdroje energie, diskutována je rovněž možnost dočasného snížení daně z přidané hodnoty z energií až na 0 %. Pokud jde o podnikatele, i zde již bylo připraveno částečné omezení poplatků za obnovitelné zdroje energie.

Prezident HK ČR Ing. Vladimír Dlouhý, CSc. upřesnil, že mnoha podnikům nehrozí odpojení od dodávek, ale neoprávněný odběr energie. V případě domácností upozornil, že ani při uvedeném snížení daně z přidané hodnoty na 0 % nebude toto kompenzovat prudký růst ceny, který je v některých případech v řádu stovek procent. V případě podniků však možnost jiných opatření v tuto chvíli není.

Předseda ASO Bohumír Dufek připomněl, že již delší dobu opakovaně požaduje řešení vysokých cen emisních povolenek, jež mají na rostoucí ceny energií klíčový vliv a zapříčinily tak i současnou situaci. Snížení ceny emisních povolenek by tak mělo pozitivní dopad na domácnosti i podnikatele. Vedle potřebné pomoci domácnostem je zapotřebí se zaměřit i na zaměstnavatele, neboť hrozí dopady na ekonomiku i zaměstnanost. Aktuálně nelze předpokládat, že se situace rychle uklidní a je možné, že svou činnost ukončí i další dodavatelé energií. Činnost Energetického regulačního úřadu by tak měla směřovat ke kontrole dodavatelů a zátěžovým testům, aby byly další krizové situace pokud možno minimalizovány.

Předsedající uvedl, že role státu je v této oblasti vzhledem k liberalizaci trhu značně omezená a avizoval jednání Evropské rady dne 21. října 2022, jejímž hlavním tématem bude právě problematika růstu cen energií.

Předseda ČMKOS Josef Středula upozornil na systém EU Rezervy tržní stability zahrnující i systém emisních povolenek a mající značný vliv na vysoké ceny energií. K uklidnění situace jistě nepřispěje ani připravovaný legislativní balíček Fit for 55. To vše se v celoevropském kontextu projevuje v enormním růstu cen energií. Proto přivítal snahu hledat řešení na úrovni EU a pro boj s energetickou chudobou doporučil využití prostředků alokovaných v příslušných finančních nástrojích EU.

Prezident SP ČR Ing. Jaroslav Hanák požádal předsedajícího, aby na jednání Evropské rady zdůraznil vážnost situace a aby byla přijata jasná pravidla pomoci podnikatelům.

Viceprezident KZPS ČR Ing. Vladimír Budinský, MBA doplnil, že směrem k podnikatelům by měl být vyslán jasný signál, že nedojde k přerušení dodávek energií ani k neoprávněnému odběru, a měl by být specifikován postup v těchto případech včetně možnosti samoodečtu pro potřeby účtování.

Náměstek ministra průmyslu a obchodu Ing. René Neděla upřesnil, že Ministerstvo průmyslu a obchodu je v kontaktu se všemi distributory s tím, že distributoři se snaží všem odběratelům vyjít v maximálně možné míře vstříc, nikomu by nemělo hrozit odpojení od elektřiny nebo neoprávněný odběr. Na druhou stranu je však nutné apelovat na odběratele, aby co nejdříve situaci sami řešili a podepsali smlouvy s novými dodavateli.

Viceprezident KZPS ČR Ing. Jiří Nouza doporučil, aby ze strany Energetického regulačního úřadu bylo umožněno ověřit bonitu jednotlivých dodavatelů s ohledem na aktuální zvýšenou míru fluktuace mezi dodavateli.

Místopředseda vlády, ministr průmyslu a obchodu a ministr dopravy doc. Ing. Karel Havlíček, Ph.D. MBA upozornil, že stát ani Energetický regulační úřad nemůže vstupovat do hospodaření jednotlivých dodavatelů, v takovém případě by se jednalo o nedovolenou podporu a neférové jednání vůči ostatním účastníkům trhu s energiemi. Varoval také před možností využití prostředků alokovaných v Modernizačním fondu s tím, že tyto prostředky jsou primárně vyčleněny pro sektor teplárenství a v budoucnu by tyto zdroje chyběly. Proto je třeba hledat možnosti podpory v rámci státního rozpočtu.

Prezident HK ČR Ing. Vladimír Dlouhý, CSc. upozornil, že minimálně krátkodobě bude řada občanů i firem čelit bezprecedentnímu nárůstu cen elektřiny i plynu. Tuto situaci je třeba řešit a v součinnosti s Energetickým regulačním úřadem hledat cestu, jak eliminovat možné opakování současné situace.

Předseda ČMKOS Josef Středula upozornil na hrozící nedostatek roztoku syntetické močoviny AdBlue, který je nenahraditelnou surovinou potřebnou pro provoz moderních vznětových motorů.

Místopředseda vlády, ministr průmyslu a obchodu a ministr dopravy doc. Ing. Karel Havlíček, Ph.D. MBA ujistil, že Ministerstvo průmyslu a obchodu tuto situaci sleduje a v případě nutnosti je připraveno ji řešit.

Z á v ě r:

Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR bere na vědomí přednesené informace.

Sociální partneři jsou připraveni hledat s Ministerstvem průmyslu a obchodu cesty, jak podniky v současné situaci podpořit.

Po projednání všech bodů programu 161. Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR poděkoval předsedající účastníkům Plenární schůze a její jednání ukončil.

Zpracoval:
Mgr. David Kadečka
výkonný sekretář
RHSD ČR